

RDEČI PRAPOR

Glasiło jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K.
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K

Redakcijska številka 18 v.

Reklamacije so poštnine proste
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Inserati: Enostopna petit-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vin.,
večkrat po dogovoru.

115. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 26. oktobra 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo.
„Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila an list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/II

Napreji! Napreji!

Začetkom leta 1907. je bilo, ko je nazadnjaštvo cele Evrope zavriškalo v blaznem veselju nad domišljeno zmago kapitalistično-meščanskega reda in nad poginom socialne demokracije. Pri volitvah za nemški državni zbor, ob katerih so se združile skoraj vse meščanske stranke proti delavstvu, je socialna demokracija izgubila razne mandate, dasi je pridobila glasov. „Prejehana je!“ so takrat trobili vsi brambovci svete denarne mošnje; „Konec socializma!“ so ukali vsi, ki se boje bodočnosti in zmage ljudstva.

Marsikomu se je zdelo veselje umevno, naravno in opravičeno. Če propada socialna demokracija tam, kjer se je rodila, kjer je najmočnejša, najbolj vajena zmage, tedaj bi se res lahko vprašalo, če nimajo morda prav tisti, ki smatrajo neneakost in krivičnost za nujno podlago človeškega družabnega reda in vsled tega ne verujejo v socializem.

Če propada!... Toda če je napačen račun meščanskih strank, tedaj je napačno tudi njihovo veselje.

In račun je bil napačen. Hotentotske volitve leta 1907. so bile epizoda, katere pomen ni presegal trenutka. Že takrat smo dejali, da bo sredstvo, ki ga je vlada s svojimi vdanimi strankami takrat porabila proti delavstvu, prejalšeje koristilo socialni demokraciji. In prej nego bi bil človek mislil, se izpolnjuje to.

Bülow, ki je takrat vsem strankam „svetega reda“ veljal za drugega Bismarcka, nemškima nazadnjakom od boga poslanega, je storil, ker se je dalo, da bi se spravili na volišče tisti volilci, ki se prej nikoli niso udeleževali volitev. Da so ti politično nezavedni in neizkušeni ljudje najrajši poslušali najbolj patriotične fraze, je umevno. Prvič, ko so dobili volilni listek v roko, so postali plen pustih patriotardov in so vladi pomagali, ovirati

napredek socialistov. Toda nehote je ta agitacija pripravila nove, dotlej indiferentne volilce do razmišljanja o pomenu politike in političnega dela. Trezna politična sodba pa mora gladiti pot socializmu.

Nepričakovano hitro se razvija ta proces na Nemškem. Bülow, ki je pred tremi leti korakal kakor kapitalistični Winkelried v boj proti socialni demokraciji, je danes političen mrtvec. Glasovili blok, ki se je ustanovil za popolno uničenje delavske stranke, se je razpadel kakor slabo zložen kup lesa. Socialna demokracija, ki je bila „prejehana“, „pogažena“, „uničena“, pa napreduje, da je strah in trepet v buržoaznih vrstah. Skoraj vsaka nadomestna volitev v Nemčiji je uspeh socialne demokracije, a zadnji teden ji je prinesel take zmage, da pojema strankam cvenka ves pogum.

Že zadnje volitve za sasko-meiningenski deželni zbor so pokazale velik napredek socialne demokracije.

Potem pa so prisle volitve za saksonski in za badenski deželni zbor. Na Saksonskem je bila nekoč precej demokratična volilna pravica, ki je omogočila, da je bil že koncem šestdesetih let izvoljen rajni Liebknecht v deželni zbor. Toda leta 1896 je tedanja konservativna večina pogršala volilno pravico tako, da je ostalo ljudstvo sploh brez nje. V najindustrijskejši nemški deželi so konservativni agrarci dobili moč v roke. Imeli so svojo postavo in mislili so, da ostane do sodnjega dne tako. Razvoj je pokazal, da so razmere močnejše od vseh zakonov; tudi postava, ki se ne zna prilagoditi novemu življenju, mora izginiti. Čeprav so imeli večino, so morali vendar izdelati volilno reformo. Seveda so rabili svojo moč, dokler je šlo. V novi volilni zakon so vrinili vsakovrstne določbe, ki naj bi preprečile socialistične uspehe; v prvi vrsti je bila pluralna volilna pravica, ki daje nekaterim volilcem po dva, po tri, celo štiri glasove, ogromni večini delavcev pa seveda samo enega. Mislili so, da je to dovolj močan nasip

proti socializmu; in vendar se se vrezali, pa prav temeljito.

V zadnjem deželnem zboru je bil edini socialni demokrat sodrug Goldstein, ki je pa pred kratkim umrl. Pri sedanjih volitvah je izvoljenih šestnajst socialnih demokratov, 53 jih pa pride v ožjo volitev!

Ves dosednji rezultat je sledeči: Izvoljenih je 34 poslancev in sicer 16 socialnih demokratov, 4 liberalci, 14 konservativcev. Potrebno je 57 ožjih volitev, ob katerih je udeleženih 53 socialnih demokratov, 29 nacionalnih liberalcev, 9 svobodomislecev, 1 antisemit, 2 kandidata srednjih stanov, 1 agrarec in 17 konservativcev.

Tudi če ne bi prinesle ožje volitve socialni demokraciji prav nobenega mandata več, je vendar že sedaj jasno, da je to na Saksonskem najmočnejša stranka; največ mandatov si je priborila z lastno močjo in skoraj v vseh okrajih je v ožjih volitvah. Pa tudi število glasov je povsod tako naraslo, da se nobena, prav nobena stranka ne more meriti z njo.

Manjši je seveda badenski deželni zbor, manjša badenska dežela; toda razmeroma je tudi tukaj velikanski uspeh socialne demokracije; ob zadnjih volitvah je bilo v deželnem zboru badenskem 5 socialnih demokratov, zdaj jih je bilo izvoljenih pri prvi volitvi deset in še v 16 okrajih pridejo v ožjo volitev. Socialno-demokratični glasovi so se v vseh okrajih silno pomnožili.

Tako je torej „propadanje“ socialne demokracije. Povsod napredek od dnedodne. In drugače ne more biti. Nekaj časa se povsod lahko zatemnuje pravo jedro politike z lepimi frazami; prejalšeje pa morajo kapitalistične stranke hočeš nočeš razkriti svoje prave namene in tedaj mora priti spoznanje nad ljudstvo. Tako je povsod na svetu, tako bo tudi pri nas, kajti drugače sploh ne more biti.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

Rdeči Prapor!

PODLISTEK.

Senca.

Dalje.

— Ne razumete me? Dobro. Med menoj in mojim soprogom plava neka senca in tega nisem mogla več prenašati. Zato sem pobegnila.

— Pa kakšna je... tista... senca?

— Kakšna? Taka, da me muči. Po vsej hiši se je vlačila, povsod me je spremljala, nikdar me ni zapustila, v dušo mi je silila, okrog oči mi je polegala in bolna sem radi nje.

— Radi sence?

— Da, radi tiste sence. Kaj me ne razumete? Nekaj tujega se je posadilo med naju, nekaj, kar uničuje ljubezen, ako je ljubezen na svetu. Nekdaj je bilo v naši hiši tako svetlo, kakor bi nama sijalo posebno solnce. Naenkrat je svetloba ohmrla, ne popolnoma, samo senca jo je pokrila. Moj mož me ne ljubi več.

— Kaj? Vaš mož Vas ne ljubi več? Oprostite, ampak to mora biti tepec.

— Ne, ne. Tako me sodim. Ljubezen se ne da izsiliti. In če je sploh ni — kaj tedaj? A prenašati nisem mogla tega.

— Kako pa veste, da Vas ne ljubi več?

— Povedali so mi. Pa tudi sama sem opazila. To se lahko opazi. Hladnejši je postal. Izven

hiše je imel opraviti vsak čas. Tako se ne more živeti.

— Ne, tako se ne more živeti.

Takoj sem se domislil, da sem izustil tepčarijo. Hotel sem se popraviti.

— Namreč, v takih dvomih. Vi se gotovo molite.

— Motim se? Motim se? Ha! Vi ne veste, koliko sem trpela. Nobena duša me sluti tega. To so bile strašne ure. In vedno tista senca. Pa še sedaj ni izginila. Vso pot me je spremljala, saj ste jo videli. In sedaj — na — tukaj je, glejte. Ali jo vidite?

Ne, ničesar nisem videl. Zopet tista senca! In jaz, da sem jo videl po potu? Ne, jaz nisem videl nobene sence. Kaj se vse zahteva od mene! Naj vidim sence, ki padajo — od nikoder!

Pogledal sem na uro. Bilo je že pozno, bolje rekoč rano.

To se ne spodobi. Ob tej uri, v hiši osamljene žene, s katero sva se nekaj igrala. Seveda sva bila takrat še otroka. A vendar se ne spodobi. Pa jaz nisem kriv. Ona me je klicala. Radi sence.

Naposled sem bil tudi že zaspan in moji možgani niso pravilno delovali.

— Dovolite gospa, ali niste trudni? Gotovo ste trudni izza potovanja, a jaz Vas zadržujem.

Ako Vam je všeč, Vas posetim jutri. Ali mi dovolite?

Vzel sem suknjo in klobuk ter se poklonil.

Oaa me je pogledala. To je bil zopet tisti čudni pogled, ki se mi je zadiral tako globoko v prsa.

Kaj hoče s tem pogledom? Bil sem ves zbehan, samo čutil sem, da se godi v tej ženi nekaj nenavadnega. Govoriti nisem mogel ničesar. Slutil sem, da bi bila neumna vsaka beseda, katero bi izustil sedaj. Poklonil sem se še enkrat ter se poslovil.

Njen pogled me je spremljal v mojo hotelsko sobico.

* * *

Krasen dan je preplaval Gorenjsko z zmago-slavnimi bliscem. Blejsko jezero je zibalo svoje modre valove terjme je mikalo in vabilo, in nisem se mogel premagati, da ne bi bil sedel v čolnic ter zaveslal. Nekoliko krepkih udarcev z vesli in že sem bil sredi jezera. Zakaj ne sredi morja, sredi brezmejnega oceana, kjer izgine ves svet izpred oči in se odpre pogledu veseljnost, v katero se razširi duša? Mogočna želja se mi je dvignila v prsih, razpenjala je peroti in dosegla skrivnostno carstvo, kjer ni nobene želje več, ker so vse želje tam izpolnjene...

Dalje prih.

Kmečka in napredna stranka na Goriškem.

Dalje.

Po tem uradnem nastopu kmečke stranke je postala šele «Soča» odločno nasprotna. Dne 2. julija 1907 se vpraša: «kako naj kmetje gospodujejo nad drugimi stanovci», ter pravi, da je edino pravična stranka ona, ki hoče pomagati vsem stanovcem, in da je to edino «Narodno-napredna ljudska stranka». Dne 6. julija 1907 konstatira agrarcem, da so vsi utekli iz naprednih vrst in da jih je le strah pred farovži gna v posebno stranko. 8. novembra 1907 je izšlo glasilo nove stranke «Naš Glas». Geslo mu je bilo: Hočemo mir v deželi, hočemo, da se vsi Slovenci združijo v enem taboru, splešna nezadovoljnost z obema strankama nas je združila. Dne 20. decembra 1907 precizira kmečka stranka svoje stališče napram delavstvu s tem, da za nje reklamira kot končno merodajen princip narodnost v skupni organizaciji. Dne 10. januarja 1908 precizira kmečka stranka svoje stališče proti napredni: kakor duhovniki politikujejo v lastno stanovsko korist, tako ima napredna stranka svojo glavno oporo v krčmarjih in štacunarjih, ki so v nasprotstvu z duhovniki le zato, da tem lažje in neovirano molzejo kmečko ljudstvo.

Dne 19. januarja 1900 je sledil večji shod v Dutovljah na Krasu, 26. januarja 1900 večji shod pri Rebku na Vipavskem. Na tem shodu je dr. Franko povdarjal, da kmeta izjemajo vsi, ter da so liberalci in klerikalci kliče in ne stranka, da je program narodne napredne stranke le na papirju in da je stranka mesto plodnega dela razvnela najnižje instinkte inteligence in politeligenge, ljudstvo pa je puščala v polni nevednosti.

Kmečka stranka, ki je sprva nastopala pod geslom: združiti vse elemente v deželi, je po kratkem obstanku 20. februarja 1908 morala konstatirati, da sta obe stranki, klerikalna in liberalna, padali s vso besnostjo po njej: «tako grdega in nedostojnega boja, kakor ga bojujejo stranki proti nam, še nismo videli v naši deželi.» Dr. Franko je bil s svojim mirovnim programom docela postavljen na cedilo! Perhorenciral je vsak boj, zato pa je moral v kratkem konstatirati, da je ta boj, provzročen po nastopu kmečke stranke, najgrši dotlej v deželi.

Za deželnozborske volitve meseca marca leta 1908 je kmečka stranka postavila med drugimi kandidate Križniča, Štreklja, Obljubeka. Vsi trije so bili dne 24. januarja 1907 za dobo 3 let izvoljeni v izvrševalni odbor narodno-napredne stranke. Ti kandidati so se postavili šele takrat, ko med kmečko in klerikalno stranko ni prišlo do pričakovanega kompromisa. Že jeseni leta 1907 je zastopstvo kmečke stranke sklenilo, da se pogaja za bodoče deželnozborske volitve z obema strankama, s klerikalno in napredno. Slovenska ljudska stranka je stopila v pogajanje s pogojem, da kmečka stranka priznava krščansko in demokratsko načelo. Odklonila pa je vsak kompromis z narodno-napredno stranko, — ker ta «da stoji na podlagi svobodomiselstva». — Dr. Franko je v imenu kmečke stranke priznaval, da je kmečka stranka krščanskih in demokratičnih načel in tudi pripravljena jih zastopati, obenem pa je konstatiral, da je narodna-napredna stranka po besedah sicer svobodomiselna, dejanski pa svobodomiselnosti ni nikdar izvajala. Kmečka stranka je zahtevala, da se bo delalo na to, da se obe stranki, ljudska in kmečka, spojata v eno samo. Pozneje pa je slovenska ljudska stranka umaknila svoje prvotne pogoje in zahtevala takojšnje spojitve. Kmečka stranka je na to na zaupnem sestanku dne 2. januarja 1908 konstatirala, da ne gre ne liberalni, ne klerikalni stranki za blagor ljudstva, ampak le za osebnosti, ter je sklenila samostojen nastop. — Dne 6. februarja 1908 pri novem zaupnem sestanku se je imelo sklepati o kandidatih, ali usiljevali so se naprednjaki, tako, da se je ta shod moral zaključiti brez rezultata. Tudi na drugi shod dne 20. februarja 1908 so se urinili naprednjaki. Kljub temu je kmečka stranka postavila samostojno kandidaturo. Imena pa, ki so izbrana, kažejo očitno na to, da je dr. Franko stal že ves čas v dogovoru z Gabrščekom; kajti sicer bi bilo nerazumljivo, da je kmečka stranka odločno naprednjake, kakor so Štrekelj, Križnič in Obljubeč, takrat še člane izvrševalnega odbora napredne stranke, postavila kot kandidate. Pričela je dvojna igra v kmečki stranki: sporazumno postopanje voditeljev kmečke in napredne stranke, vsed tajnih dogovorov na eni strani in zahteva radikalnejšega

dela odbornikov kmečke stranke, ki niso hoteli vedeti o nikaki zvezi z napredno stranko po drugi strani. Bili so torej po eni strani enaki kmečki in napredni kandidati, po drugi strani pa trditelji glasila kmečke stranke: stranka je nastopila le samostojno, a napredna stranka je kandidirala dr. Frankota kot svojega kandidata le zato, da vso stvar zmeša, ker ji ni kazalo samostojno nastopiti. — «Napredna stranka je hotela na vsak način iti s kmečko stranko in, ker tega ni mogla doseči potom zveze z njo, je hodila za njenimi sklepi», tako trdi uradno glasilo kmečke stranke.

Takoj po volitvah — kakor znano, je zmagala združena kmečka-napredna stranka s pomočjo socialnih demokratov — je napredna stranka reklamirala volilno zmago za se, in Gabršček je tudi v deželnem zboru prevzel vodstvo Slovenskega kluba 9 članov, in ves nastop v deželnem zboru je bil narekovan po njegovi volji. Vidi se zopet dvojna igra dr. Frankota v deželnem zboru, v politiki brezpogojno vodstvo Andreja Gabrščeka. Glasilo kmečke stranke pa 19. marca 1908 konstatira, da napredna stranka neopravičeno slavi lastno zmago in da ji gre le za to, da jemlje kmečki stranki vsak ugled. V kmečki stranki se kaže vsled tega nezadovoljstvo z vodstvom, in polna desorganizacija. Dne 14. avgusta 1908 piše «Kmečki glas»: «Čim zadovoljnejši je kmet, tembolj se ogiba liberalnih strank.» Dne 23. oktobra 1908: «Proč z nadvlado gospode, ki nas le izkorišča!» Dr. Franko pa ostaja med tem v najtesnejši dotiki z Andrejem Gabrščekom! Končno je zavrelo v stranki tako, da je dr. Franko moral javno pojasniti svoje stališče, kar je storil v članku «Položaj v deželi in naša stranka» od 8. novembra 1908 naprej. Približna vsebina izjave dr. Frankota pa je: Zveze med kmečko in napredno stranko ni, skupen klub v deželnem zboru je le parlamentaren; — slovenski klub je odklonil zvezo z laskimi liberalci in se je združil z laskimi klerikalci le iz nasprotstva do deželnega glavarja Pajerja.

V stranki sami pa je vrelo dalje, zahteval se je nov odbor in odločen program. Dne 17. januarja 1909 se je končno na shodu zaupnikov konstituiral nov odbor, ali vendar na čelu mu dr. Franko, glasilo «Naš glas» je izpremenilo svoj naslov v «Kmečki glas» in program se je revidiriral. Značilno pa je, da se je na tem shodu odklonilo demokratično stališče in da se je spravilo v program zopet krščansko načelo. «Kmečki glas» je iskušal odstraniti nesamostojnost v člankih od 12. marca 1909 naprej. V teh povdarja vseskozi neodvisnost in samostojnost, ali 29. julija 1909 pred novimi volitvami v deželni zbor pa že skromno piše: «Stranka nastopi sicer samostojno, ne odklanja pa pomoči kake druge slovenske stranke. Dne 3. septembra 1909 pa je strankino vodstvo že sklenilo pogajati se z dr. Gregorčičem. To pogajanje je najbolj pojasnil «Primorski list», ki karakterizira vso perfidnost in breznačelnost vodstva kmečke in napredne stranke. Dr. Franko piše dr. Gregorčiču, naj bi se za bodoče volitve stranki združili brez vsakega volilnega boja. Dne 6. septembra 1909 stavlja pogoje:

1. Poslanci se združijo v en klub.
2. Pajer se odstrani.
3. Klerikalci dobe 5 poslancev, kmečka stranka ne postavi skupnih kandidatov na Krasu in v trgih, profesor Berbuč se pa izključi iz uradne kandidature.
4. Vsaka stranka dobi po enega odbornika.
5. V verskih stvareh pojde kmečka stranka složno s ljudsko.

Se tistega dne je dr. Gregorčič odgovoril, da sprejme ponujane pogoje proti temu, da nastopi kmečka stranka samostojno brez vsakega stika z napredno ter dobi vsaka stranka po 7 mandatov; gredo v račun kmečke stranke 1 mandat v trgih, 2 na Krasu in poleg tega še 4 mandati. Ta ponudba ljudske stranke je bila kmečki stranki ugodnejša nego lastni pogoji, ker je bila gotova dobiti 7 mandatov in enega odbornika. Ker versko načelo ni delalo nikake zapreke, bi morala kmečka stranka sprejeti brez drugega nove ugodnejše pogoje, ako dr. Franko ni bil vezan po dogovorih z načelnikom napredne stranke. Dr. Franko je očitno stavil pogoj, da se Kras in trgi izločijo iz kompromisa, ker je hotel potisniti klerikalce na prejšnje mesto, to je, pustiti jim 5 mandatov, kmečki stranki pa pridržati 6, trge in Kras pa je rezerviral naprednjakom. Dr. Gregorčič je moral dobro videti nastavljeni

past. S tem, da je dne 7. septembra 1909 dr. Franko odklonil ugodne pogoje dr. Gregorčiča, je priznaval, da hoče iti z Andrejem Gabrščekom čez drn in trn, ter je hotel njemu rezervirati 3 mandate in ohraniti Andreju Gabrščku pozicijo, kakršno je imel v prejšnjem deželnem zboru. — Dr. Franko je tako varal lastno kmečko stranko. Mesto da bi šel v volilni boj s prepričanjem, da pridobi lastni stranki 7 gotovih mandatov, je odklonil ponudbo ljudske stranke ter se zadovoljil s 6 negotovimi mandati in prepustil gotovo pot napredni stranki do 3 mandatov.

Konec prih.

Shod unije rudarjev na Dunaju.

Dalje.

Govorili so še Kučera, Hukov, Čobal (Zagorje) in Budil. Nato je bil absolutorij sprejet soglasno; nekaj predlogov glede notranje uprave pa se je odkazalo načelnstvu.

Nato je poročal Jarolim o organizaciji: Za naš zadnji unijski zborovanju smo se posvetovali o predlogih glede zvišanja doneskov. Predlagali so takrat, da se naj zviša donesek od 30 h na 40 h, ki ga je pa zbor po dvadnevni debati odklonil, kakor tudi onega, ki je zahteval samo 35 h. Tudi predlog, da naj se prispevek 1 K, ki se plačuje za pogrebno podporo, tedensko vplačuje, je bil odklonjen. Toda močna blagajna postaja vedno večja potreba. Podjetniki, ki so bili prej krajevno organizirani, so združeni sedaj v svojih centralnih zvezah. Popolnoma jasno je torej, da nam je potreba močne denarne opore, in če jo hočemo, potem mora vsak posameznik nekaj žrtvovati v ta namen. Če primerjamo avstrijske strokovne organizacije avstrijske po članib, smo na petem mestu, če pa primerjamo visokost doneskov, smo pa šele na dvaindvajsetem mestu. Tako slab, vendar ni zaslužek rudarjev, da bi ne mogli vsaj toliko žrtvovati za svoje najvitalnejše interese, kakor žrtvujejo drugi delavci. Tekstilni delavci in delavke plačujejo več, nego bomo plačevali rudarji potem, če se sklene predlagani povisek. Predlog se glasi formalno, da naj se donesek poviša od 30 h na 40 h. Ker bo pa potem tista krona za pogrebno podporo odpadla in unija plača tudi solidarnostni fond sama, bo znašalo zvišanje pravzaprav le 7 h. Zahtevate dalje, da naj zvezna glasila izhajajo tedensko, kar bo zopet provzročilo večji izdatek vsaj 2 h, tako da pomeni ta predlog pravzaprav le zvišanje 5 h. Tisto velja za zvišanje doneskov za drugi razred (mladostni delavci do 20. leta, žene in provizionisti) od 15 h na 20 h. Hočemo pa tudi več dajati, predvsem z uredbo razreda, ki plačuj tedensko po 50 h, ki naj dovoljuje višje podpore. Zviša naj se tudi brezposelna podpora. Danes se izplačuje ne glede na dobo članstva po 130 K na dan, odslej pa bi se plačevalo po triletnem članstvu 140 K in po petletnem 150. Bolniška podpora se naj zviša od 30 h na 40 h na dan. Ti zviški so prav, ker se plačujejo med boleznijo ali brezposelnostjo prispevki. Tudi dajatve iz pogrebne sklada se zvišajo. Doslej se je plačevalo 50 ali 30 K, ne glede na dobo članstva; odslej pa naj se zvišajo te podpore glede na dobo članstva na 85 K, 65 K in 50 K. Glede podpor iz rezervnega sklada ni bilo doslej nobenih določb; dovoljuje naj se odslej oženjenim po 8 K, samičnim po 6 K na teden in za vsakega otroka pod 14 leti naj dobi član 30 h več. Ne pozabite, da stroški za podpore bolj in bolj rastejo, čim stareja je unija in nje člani. Leta 1908. smo izdali brezposelne podpore 8775 K, v prvi polovici leta 1909. pa že več nego 10.000 K; ta strošek se je torej zvišal več nego za polovico. Ne verujte, da nizki prispevki privabijo člane. Pred 15 leti smo uvedli prispevek 4 h na mesec, češ, da bodo vsi rudarji pristopili organizaciji. Sam sem tudi za to glasoval. (Veselosť.) Pa prišlo jih je samo tritisoč, in ker jim nismo mogli ničesar dati, jih je bilo mnogo, ki niti tistih 4 h niso plačevali. Če bi rudarji ne mogli plačevati doneska 40 h, potem bi tudi ne bilo več zmožni si izboljšati svoje razmere potom samopomoči. Če poučite člane, da jim je zvišanje le v prid, bodo tudi uvideli potrebo.

Otvori se nato debata o predlogih.

Razprava o organizaciji se je prekinila zaradi pregledovanja predlogov, ki so predlagani.

Zbor je prešel takoj na točko o rudarskem delavskem varstvu. Na zborovanju sta tudi poslanci Beer in Seliger in član delavskega sveta sodrug dr. Karpeles.

O rudarskem delavskem varstvu je govoril Ebert (Turn). Zahteve, ki jih ima rudar do zakonodaje, so tolike, da mi ne bo mogoče vseh obravnati v kratko odmerjenem času. Tudi predloga o socialnem zavarovanju nam ne ustreza. Pusti bratovske skladnice v miru in ne določa nikakršnega najmanjšega števila članov za njih ustanovitve in obstoj, tako da bode zavarovanje razcepljeno kakor doslej. Državnega prispevka 90 K, ki ga dobi onemogel ali starček, rudar ne bo dobil, nego se porabi za saniranje bratovskih skladnic, torej v prid podjetništva. Le glede zavarovanja proti nezgodam ni hotel Körber zapostavljati rudarjev drugemu delavstvu, uvrščeni bili morali biti po njega načrtu teritorialnim zavarovalnicam proti nezgodam. Podjetniki pa so se temu protivili in so dosegli v delavskem prisvetu, da so vladni močje glasovali za osnovanje posebnega zavoda za rudarje. Beckova predloga je še docela ustregla temu zahtevku podjetnikov. Razen tega določi 200 kot najmanjše število članov za ustanovitve obratnih boln. blagajen, tako da bi se pač cepljenje bolniških blagajn rudarskih zmanjšalo prav malo. Marsikakšna ozled rudarjev napram drugemu delavstvu sicer poneha; toda dokler ostanejo bratovske skladnice podjetniški bič za rudarje, smemo reči le to: Proč z bratovskimi skladnicami!

Od predlogov, ki so jih stavili soc-dem. poslanci v prid rudarjev, se tiče Singerjev plačevanja rudarskih mezd. Zahteva tedensko plačo, vračunanje časa izplačevanja in preskrbo z orodjem. Ostravski lastniki so protestirali kot prvi proti tedenskemu izplačevanju mezd, češ, da potrebujejo za izračunavanje mezd 7 do 7 dni. Potrebujejo torej za izračunavanje mezde skoro toliko časa kakor delavci za delo. (Veselosť.) Tembolj žalostno je pa, da dobivajo ob teh težkih računih le umazano nizke mezde. (Pa prav res!) Višji rudarski svetnik Bilek v Idriji je pa imel drugačen »razlog«: Če bi se mezda tedensko izplačevala, bi jo delavci zapili. V državnem rudniku v Idriji pa zasluži rudar le 290 K na dan. Ima torej jako malo za pijačo, in potrebuje denar nujno za drugačne potrebe. (Prav res!) Tedensko izplačevanje mezde je potrebno, da se delavstvo obvaruje pred ukamjenjem. Pogosto imajo rudarji opraviti po štirinajst dni z odkopavanjem, pri čemer zaslužijo prav malo. Manjši zaslužek se pa hoče izravnavati z mezdo za naslednje delo. Kljub temu so na Severočeskem dosegli večinoma povsod tedensko izplačevanje, tako da plačuje le 31 odstotkov obratov za rjavi premog in 90 odstotkov za svelli premog mezdo mesečno. To bi se dalo izvesti tudi drugod. Orodja podjetniki niso hoteli dajati, ker se ga baje preveč pogubi. V nekem nadzorniskem poročilu pa čitamo, da se je rudar zadušil s plinom, ker je šel po orodje, ki ga je bil pustil na oddaljenem mestu. Tukaj je jasno, da se je delavcu zapretilo, da bo moral orodje plačati, če ga ne preskrbi. Kako često mora delavec skrbeti, da reši prej orodje in potem šele sebe! (Res je!) To so uvideli severočeski podjetniki in so sklenili »reformo«, po kateri rudarju ni treba orodja nadomestiti, ampak si ga mora kupiti. (Veselosť.) Potem menda ni treba reči, da je delavec žrtvoval življenje za podjetniško orodje, nego za svoje.

Dalje prih.

Domače vesti.

— Pri 5. domobranskem polku v Pulju vladajo razmere, ki jih je treba nekoliko omeniti v javnosti. Tičejo se v prvi vrsti polkovnega zdravnika dr. Obst, ki je menda izmed tistih dobroznanih vojaških zdravnikov, ki slutijo v vsakem vojaku simulanta. Za danes objavimo le za primer par slučajev. Neki novinec je, kakor se nam poroča od poučene strani, vstopil v vojaško službo z bolnim desnim očesom, in sicer se mu je napravila v desnem očesu v spodnji trepalnici precej velika, mehurju podobna rana. Prijavil se je bolnega, toda polkovni zdravnik dr. Obst ga je prvi dan obvezal s cunjjo, namočeno v »Bleiwasser«, pozneje pa, ko se je moral zopet prijaviti, je vzel kar stoje nož v roke in ga hotel meniti — operirati. Vsa stvar se mu je zdela tako čudna, da se je operaciji na ta način strogo uprl. Motiviral je odpor, da se boji za oko, toda polkovni zdravnik dr. Obst ga je prav surovo odvrnil: »Hab'ns' ja dann noch das Zweite«; »Hab'ns' so zwei Augen«. Ker se torej ni dal operirati, mu je na prošnjo prinesel črna očala, katera pa mu je na pristop drugega polkovnega zdravnika dr. N. N. menda za kazen odvzel, ne da bi ga obvezal. Obvezati se je moral sam in sedaj se boji, da najbrže izgubi oko. Poročila se nam, da se pacientje pri tem polku zdravijo tako kakor bi živino pobijal. Noben bolni vojak ne

more konsultirati polkovnega zdravnika — čez par minut odpravi ga, in ker ga dobro ne preišče, zapiše v »Marodenbuch« »gesund«. Kdor pa je »gesund«, gre po »Befehl« v zapor radi »simuliranja«. Tak »Befehl« je izdal poveljnik dvanajste kompanije, Mihael Avanzini. Pa tudi sicer se z vojniki ravna prav po živinsko. Narednik Orarietti je izdal povelje, da morajo novinci vstajati ob 4. zjutraj. Spanja je torej za mlade izmučene ljudi komaj 7 ur in še med temi urami jih moti po večkrat »kontrola«. Prijavil se je dne 19. t. m. pri zdravniku nek vojak, češ, da ga boli v prsih. Zdravnik ga je vprašal, če eksercira. Na odgovor, da »ne« in da dela samo v kasarni, ga je zdravnik brez drugega odpravil. Za danes omenjamo te primere in upamo, da se nam ne bo treba več baviti z razmerami pri imenovanem polku. Če te vrstice ne bi pomagale, bi pa bili seveda prisiljeni, še kaj govoriti.

— Na obrtno-nadaljevalni šoli v Solkanu se prične novo šolsko leto 3. novembra. Vpisovanje bode v šolskem posloppju 29. t. m. od 3. do 6. ure pop. in 31. t. m. od 9. do 12. ure predp. Na novo se sprejme 30 obrtnih vajencev, ki so z dobrim uspehom končali ljudsko šolo. Domači mizarji vajenci občine solkanske imajo pri drugače enakih razmerah prednost pred drugimi. Pri vpisovanju se plača 1 K vpisnine.

Zadnje vesti.

Politični položaj.

Dunaj, 25. oktobra. Včeraj in danes je bil splošen govor v političnih krogih, da se ima sedanjí zistem izpremeniti tako, da se sestavi po demisiji Začka in Bráfa uradniško ministristvo, kateremu bi bil zopet Bienerth na čelu. Imelo bi tudi ministre-rojake, ki pa ne bi bili poslanci in glavna naloga tega ministristva bi bila, pripraviti novo koalicio. Radi teh kombinacij je nastal velikanski vihar v nemško-nacionalnem Izraelu. Vsi nemški šmoki, kar jih je na Češkem, so se včeraj zbrali na konferenco in so si kar sami dali dekret, da zastopajo vso nemško javnost. Slaboumni mazači so menda pozabili, da je ogromna večina nemškega naroda na Češkem volila socialne demokrate, ne pa njihovih zabitih nacionalističnih kričacev. Šornalisti so potem telegrafirali Bienerthu, da protestirajo proti vsaki izpremambi zistema. Ko so šmoki iztresli svojo narodnost, seveda tudi »velikani« nacionalistične armade niso mogli ostati tihi. Tako je poslal modrijan dr. Chiari »Novi Preši« telegram, ki se tudi izreka proti vsaki izpremambi vlade. Nemško-nacionalna korespondenca pa naznanja, da bo izvrševalni odbor nemških meščanskih strank jutri zahteval, naj vlada odločno izjavi, da ne misli na tako rešitev krize, o kakršni pišejo časopisi, če hoče še dalje računati na podporo nemških svobodomiselnih strank.

Največji kapitalistični ošabneži, puhloglavci v Libercu, katerim nadomestuje denar tudi zdrave možgane, seveda tudi ne smejo manjkati pri takih prilikah. Tako je liberški mestni svet sklenil resolucijo, ki deklamira tudi kar v imenu vsega nemškega naroda, da zahteva nemški narod močno vlado, ki priznava, kar so Nemci storili za Avstrijo, ki izvede nacionalno razdelitev na Češkem in ki se ne umakne pred praško ulico.

Takih izjav je sploh na kupe. Gotova norišnica. Med tem pa ima že neki list v Innsbrucku u telegram, da — Bienerth sploh nikdar ni mislil na tako rekonstrukcijo. In to je verjetno, kajti najbrže Bienerth sploh nič ne misli. Prav zato je pa že zadnji čas, da zveže svojo culo in si poišče pot tja, odkoder je prišel.

Novi proračun. Dunaj, 25. oktobra. Državni proračun, ki ga finančni minister Bilinski jutri predloži državnemu zboru, izkazuje več kakor 40 milijonov kron primanjkljaja.

Car baljuška. Rim, 25. oktobra. Ob prihodu ruskega carja v Racconiggi so bili po ulicah tako gosti spalirji vojakov, da ni moglo občinstvo niti videti dvornih vozov. Vohunov je kar mygolelo. Vse prodajalne orožja so morale biti zaprte. Včeraj je bil banket, na katerem sta si Viktor Emanuel in Nikolaj nazdravljala.

V Turinu, Comu, Monzi, Piacenzi in drugih italijanskih mestih so bile včeraj velike protestne demonstracije proti krvavemu carju.

Danes ob 3. popoldne se je Nikolaj odpeljal. Na kolodvoru se je kralj poslovil od carja.

Bolgarski kralj v Srbiji. Belgrad, 25. okt. Novaković se je odpeljal v Kruševac, da pozdravi Ferdinanda v imenu kralja Petra.

Novi srbska vlada. Belgrad, 25. oktobra. Novi kabinet se je sestavil sledeče: stariradikalci: Pasić, predsednik; Milovanović, zunanji minister; Jovanović, notranji minister; Protić, finančni minister. Mladi radikalci: Zujović, naučni; Tinotijević, pravosodni; Prodanović, trgovski; Vulović, stavbni in Marinović, vojni minister.

Danska kriza. Kodaň, 25. oktobra. Kralj je dal vodji radikalcev v Folketingu, Zahletu, nalogo, da sestavi novo vlado.

Dopisi.

Spodnja Šiška. Naprednim mesarjem, ki so skrpucali tisto »Poslano«, katero je »Slov. Narod« v torkovi št. objavil, naj bode povedano, da nimajo povoda, se zaletavati v socialiste. Predlog zaradi naklade na meso so socialisti odbili, ne da bi rabili pouk od g. naprednjakarjev. To vedo dobro sami, ampak če bi ne lagali in obrekovali, bi se ne mogli šteti k tistim, k katerim spadajo. Zadeve, katere imajo z gospodom Borštnerjem, naj med seboj poravnajo in naj bode hvaležni, da ne postopamo z njimi tako, kakor se ponavadi postopa s takimi ljudmi. Kar se tiče mesa, se pa prav lahko bahajo. Večkrat se vidi živina, katera je za klavnico namenjena, pri kakem kozolcu prav visoko privezana. Sicer bi bil tak prizor kaj čisto navadnega, če bi bila živina zaradi tega privezana, da bi ne mogla uiti. Če se natanko pogleda, se pa vidi, da jo gospod mesar samo zaradi tega priveže, da mu vsaj tisti čas, ko je izven klavnice, ne pada. Istina je, da marsikatera žena, če ima le priložnost, kupi meso v mestu, če že ne boljši kupi vsaj za tisto ceno, in potem lahko ve kaj kuha. Da se razmere v Šiški tudi v tem oziru izboljšajo, bomo preskrbeli in če vam ta način bolj dopada kakor lepim potom, nam je vseeno.

— o —

Spodnja Šiška. Dne 16. t. m. ob 7. zvečer se je vršila občinska seja, na kateri je bilo navzočih 24 zastopnikov. Dnevni red obsega 22 točk. Predno se preide v razpravo dnevnega reda, se prečita zapisnik zadnje seje, iz katerega zahteva gosp. Borštner, da se črta točka »zadeva poljske poti Borštnerjevih dedičev«, kar se brez vsakega ugovora zgodi. — Na to poroča gospod župan o ugovoru okrajnega šolskega sveta glede izročitve denarja občinski upravi prodane stare šole in glede uporabe stanovanja v novi šoli, zeta šolskega vodje. Ugovor se odpošlje na deželni odbor v razsodbo. — K točki drugi dnevnega reda poroča g. Borštner o marljivem delovanju gospoda župana ter predlaga, da se mu plača zviša od 1600 na 2400 kron, s čimer si ima vzdržati tudi svojega pisarja. Sprejeto! — Točka 3. Najame se provizorično cestni delavec z dnevno plačo 2 K 60 vin. — Točka 4. Vloga gosp. Frana Goloba glede zapiranja ramp na severnem prelazu državnega kolodvora se odpošlje na ravnateljstvo državne železnice v Trst. — Točka 5. Prošnja gosp. Lorenca Šebenika za dovoljenje zganjetoča se z ozirom na škodljivost zganjepljta, odkloni. — Točka 6. Prošnja Ane Bratkov za dovoljenje vino- in pivotoča čez ulico se odkloni z izjemo glasov III. razr. — K točki 7. predlaga sodr. Udovč, da naj se vsled odklonitve prošnje Ane Bratkov vse nadaljne tozadevne prošnje odklonijo. Zatorej se odkloni prošnja pod točko 7. Nasprotno se pa na predlog gosp. Borštnerja ugotovi tvrdki »Union« prej Kosler pod točko 8, ker utemeljuje svoj predlog, s tem, da gre tu samo za prehod koncesije od enega imena na drugo. — Dovoljeno! — K točki 9. poroča gospod župan, da se je moral nakup zemljišča Perkotovih dedičev vsled previsoke cene opustiti. — Sodr. Kuntara nasvetuje nakup sveta za občinsko gramozno jamo od gosp. Bate-linota, kateremu je cena 4 K 50 vin. za □ seženj. Nasvet se odkaže cestnemu odseku. — Točka 10. Pogodba glede odstopa občinskih potov za delavnice c. kr. držav. železnice se vzame na znanje. — Točka 10. Zahteva Helene Mihelič glede zvišanja plače za prižiganje občinskih svetilk se odkloni, ker ji je bila plača pred kratkim zvišana. K točki 12 poroča gospod župan, da je tožba glede šolskih peči brezuspešna. Zatorej je treba skrbeti občinskemu odboru za popravo. — Se vzame na znanje. — Točka 13. Nabava samokresa za redarja Ivana Uršiča se dovoli. — Točka 14. Zadeva zgradbe kanala čez Fran Burgerjev svet se vzame na znanje. — Točka 15. Izdatek 204 krone za kopijo regulacijskega načrta se odobri. — Točka 16. Prosilcem za vsprejem v občinsko zvezo se ugotovi. Gospod Adalbert Cerar pl. Cerič ima plačati kot ogrski državljani 50 kron vsprejemne takse. Točka 17. Občinska naklada na vino in vinski most ostane kakor dosedaj. Gospod župan predlaga, da se uvede 3% občinska naklada na meso, katera bi donasala občini čez 2000— kron na leto. To naklado naj bi plačevali mesarji brez vsakega zvišanja cen. mesu. Ta predlog je ruknil navzoča odbornika mesarja gg. Fran Goloba in Martina Bevca, katera pa nista bila opravičena do besede v tej zadevi. K temu predlogu posežejo v debato sodrugi Ojster, Udovč, Noč in gospod Borštner. Govorniki izražajo bojazn, da bi utegnili pasti ta naklada na ramena konsumentov, vsled česar ne bi mogli glasovati za predlog, kar pa gospod župan zanika. Gospod Borštner pojasnjuje manipulacijo mesarjev in razmere cen in kakovosti mesa v Ljubljani v primeri s Šiško in je povedal navzočima mesarjema v obraz, da koljejo mesarji v Šiški hrvaške buše, katerih meso prodajajo konsumentom za drag denar. Poroča, da je njegova soproga dvakrat prinesla domov celo smrdeče meso, katere je on poslal nazaj. Primerja stroške ljubljanskih in tukajšnjih mesarjev kakor cene mesu tukaj in v Ljubljani ter končno konstatira, da je meso ceneje v Ljubljani kakor v Šiški. Za

Naročajte in širite naš list!

torej povdarja, da je že skrajni čas, narediti konec tem škandaloznim razmeram in gospodom mesarjem nekoliko posvetiti pod nos. — Sodr. Ojster izjavlja nato, da pripravlja v tej zadevi načrt, ki pa še ni gotov, ter ga bo v prihodnji seji predložil, vsled česar gospod župan umakne svoj predlog do prihodnje seje. — Točka 18. Naprava svetilk se dovoli. — Točka 19. Ureditev policijske službe se odkaže starestinstvu. — Točka 20, 21, 22. Pritožbe glede pokrievanja in betoniranja grebeničnih jam se odpošljejo na deželni odbor v razsodbo. — Konec seje ob 10. uri 10 min. zvečer. Priznati si moramo, da se je pri razpravah pokazalo, da imamo v občinskem zastopu v osebi gospoda Borštnerja moža, iz katerega je moderni napredni duh, ali samo tama, kjer njega nič ne boli. Pokazal je to pri črtanju točke: »Zadeva poljske poti Borštnerjevih dedičev« iz zapisnika. In zakaj? — Ker je ta zadeva menda gospodu Borštnerju kislo jabolko.

Umetnost in književnost.

Slovensko gledališče. V nedeljo smo imeli dve noviteli, kar daje pač dramskemu oboju izpričevalo velike pridnosti. Toda nekoliko truda bi se bilo igralcem lahko brez škode prihranilo. Popoldne se je igrala »ljudska igra« v štirih dejanjih »Strup« povsem po nepotrebnem. Stvar ima pač zelo plemenite tendence, toda sicer jako koristne deklaracije se ne napravijo drame. S tem, da se postavi tako absolutno nezrela stvar na oder, se tudi pisatelju ne stori nič dobrega. Lepo je, če se goji domača drama in če se gleda na take proizvode nekoliko milejše, kakor na dela svetovne literature, ki ne potrebujejo naše povzbuje; toda kar se ima gojiti, mora biti vendar drama, ne pa šolska naloga. Avtor, ki je menda še mlad, ima, kolikor dajo slutiti posamezni momenti, nekaj gledališke krvi v žilah; počakajmo, da nam to dokaže. Dame in gospodje, katerim je bila izročena vpriporitev, so storili, kar se je pač dalo; po sili seveda niso mogli igrati drame, ki ni spisana. Tendence je občinstvu zelo ugajala. — Zvečer se je igrala francoska burka »Gospodična Josetta, moja žena«. Stvarca je zelo zabavna. Ideja: Gospodična Josetta se poroči s svojim botrom iz raznih vzrokov »na videz«; mož in žena si hočeta ohraniti svobodo. Mož ima ljubico, žena bi se rada poročila z nekim Angležem. Zakon je torej provizoričen, ločitev je dogovorjena že pred poroko. Lahko se ugane, da se polagoma čudni parček izpreobrne; žena se zaljubi v svojega možička in nasprotno. Prilika je za vsakovrstne zapletaje, pikantne scene — skratka, občinstvo se smeje in zabava od konca do kraja. In več se ne zahteva od burke. Igralo se je splošno prav dobro, z malimi izjemami gladko, kakor mora biti v francoski burki. To bi se dalo še nekoliko izpopolniti, posebno akcentuiranje posameznih faz bi lahko odpadlo, ker so same ob sebi dovolj umljive.

Opera. Za ta teden napoveduje gledališče d' Albertovo opero »V nižini«, ki uživa v moderni glasbeni literaturi jako dober glas. Besedilo je spisano po Gušmerovi drami enakega imena, ki se je lani z vseh strani vpriporila v Ljubljani. Vpriporitev nove opere bo vsekakor zanimiv umetniški dogodek.

Razstava dalmatinskih umetnikov se te dni odpira v Jakopičevem paviljonu v Lattermannovem drevoredu. Čujemo, da se razstavijo najboljša dela dalmatinskih slikarjev in kiparjev. Razstavo bo torej vredno pogledati.

Im Morgenrot der Reformation Citatelje, ki boro tudi nemške, opozarjamo na veliko, res krasno delo, ki izhaja pod tem naslovom v zaležbi Fritz Lehmann v Stuttgartu. Urejuje ga profesor dr. Pflugk-Hartung ob sodelovanju strokovnjakov znanstvenikov. Celo delo bo obsegalo 20 zvezkov, skupaj bo 600—700 strani velikega oktava in bo imelo mnogo lepih umetniških prilog. Prvi zvezek, ki ga imamo v rokah, kaže, kako skrbno je urejena zgodovinska snov in umetniški del. Poleg mnogih manjših in celostranskih reprodukcij ima prvi zvezek tri večje priloge v barvah. V tekstu opisuje razmere Evrope v 15. stoletju, na koncu srednjega in lik pred durmi novega veka. Cena zvezka je 60 pfenigov ali 72 vinarjev.

Listnica uredništva.

Savo dnje. Dopisa, za katerega vprašujete, nisem dobil, torej ga tudi ne morem objaviti. Morda pa pomotoma ni bil oddan?

H. Suttner

Ljubljana :: Mestni trg
razpošilja ure, zlatnino in srebrnino na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slovensko trgovko. — Veliki novi cenik zastoni.

Novost: Ploščnata, tanka, prava nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6 kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur iduća K 4.50. — Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno jamstvo. Ako blago ne ugađa, se denar vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi: nikelnasta K 1.20, srebrna K 5.—. 13

Zahvala.

Vsem onim, ki so nam izkazali staro prijateljstvo s tem, da so nam ob smrti naše soproge, oziroma nepozabne, iskreno ljubljene matere, gospe

JULIJANE KMETETZ

izkazali svoje sočuvstvo na tako srčen način, dalje daritvjem lepih veucev ter za trud udeležitve pri pogrebu, izrekam tem potom v svojem ter v imenu svojih otrok vsem svojo najiskrenejšo zahvalo.

Ljubljana, dne 25. oktobra 1905.

Simon Kmetetz.

Kupujte
šolske potrebščine
le v trgovini s papirjem
Ivan Vrečko —14
Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.
Zaradi preselitve 10 % popusta.

Restavracija „International“

v Ljubljani, ob Resljevi cesti št. 22
v bližini južnega kolodvora se priporoča.
Točijo se pristna vina in izborna sveže pivo.

Gorka in mrzla jedila.
Na razpolago je lep senčnat vrt in salon.
Kegljišče.

Postrežba točna. Cene zmerne.
Na obilen poset vabi **Marlija Petrič**
21—12 restavratorka.

Največja zaloga, najboljša in najcenejša trdka za naročevanje ozir. nakupovanje!

Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.
Lakov, pristnih angleških za vozove.
Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/8, 1/4, 1/2 in 1 kg. 104—95
Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.
Voščila, štedilneža, brezbarvnega in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.
Rapidola, pripravljena za vsakovrstne prevlake.
Brunollina za barvanje naravnega lesa in pohištva.
Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno 1. 1882. **Adolf Hauptmann v Ljubljani** Ustanovljeno 1. 1882.
I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Močenje postelje 30—4
se jamčeno ozdravi takoj. Pojasnila brezplačno. Sporočiti je starost in spol. Toplo zahvale. Zdravniško priporočeno.
Zavod „Sanitas“
Velburg P 848 (Bavarsko).

Telefon št. 177 52—50
L. Tomažič
zaloga piva
v Spodnji Šiški pri Ljubljani.
Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam
zagrebško in : češko pivo :

V založbi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani
je ravnokar izšel

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence
za navadno leto 1910.

Ta koledar izhaja že **deseto leto**. Vsebinska mu je med drugim naslednja: Koledar. Tabela za železničarje. Množilna razpredelnica. Kolkovne lestvice. Poštni tarif. Inozemske denarne vrednosti. Stara mera in nova. Koliko plačam osebne dohodnine. Koliko plačam vojne takse. Nekaj dogodkov iz zgodovine. Vzhod, ki se dviga. Alkohol in železničarji. Žena in socialistični tisk. Drobiž in beležke za vsak dan v letu. — Razun te vsebine prinaša koledar sliko sodruga Etbina Kristana.

Ta bogata vsebina priča, da je koledar vsega priporočila vreden za vsakogar. Razpošiljati se prične takoj. Organizacije in posamezne naročnike kar najuljudneje prosimo, da ga naroče čimprej, zakaj pošiljatev more biti le tedaj točna, če se naročniki zglašajo pravočasno.

Cena v platno vezanemu izvodu je 80 vin., po pošti 10 vin. več.
Zaupniki organizacij, ki naroče več izvodov, dobe
10 % popusta.

Pri naročilih na posamezne izvode se priporoča, da se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naročila in denar je poslati

Upravi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani.